

Mäta svullnad i hand

Syfte

Samsyn gällande värdering och uppföljning av svullnad i fingrar och händer

Omfattning

Region Kalmar län

Ansvar

Arbetsterapeuter inom Samrehab och Rehab Söder

Riktlinje

Arbetsterapeutisk utredning och undersökning av svullnad i hand

Anamnes

- Lokalisation
- Förlopp
 - Debut, eventuellt utlösande faktorer
 - Förbättring
 - Försämring
 - Dygnsvariationer
- Patientens uppfattning av besvären med hänseende på arbete och fritid, både fysiskt och psykosocialt

Inspektion

- Lokalisation och utbredning
- Hudförändringar: Tunn, glansig, torr, utspänd hud, lokal förhårdnad och ärrvävnad som kan påverka svullnaden
- Avtryck av klädesplagg eller smycken
- Rörelsemönster
- Rörelseomfång

Palpation

Pitting - tummen trycks hårt mot vävnaden under 60 sekunder. Vid förekomst av pitting ses därefter en fördjupning i vävnaden på grund av att vätska trycks ut i omgivningen. Svullnad som domineras av fettväv och/eller fibros uppvisar minimal eller ingen pitting. På barn kan pekfingret användas.

Pittingödem

Objektiva mått

Volym- och/eller omkretsmätning för att få en uppfattning om volymskillnaden vid unilaterala ödem. Omkretsmätningen ger dessutom upplysning om ödemets utbredning/lokalisering. Endast ett omfångsmått av vardera arm/hand/finger är otillräckligt.

Källa: <https://www.varhandboken.se/vard-och-behandling/hud-och-sar/lymfodem-vard-och-behandling/utredning-och-undersokning/>

Fingersvullnad

Vid fingersvullnad mät omkrets falang eller led med Jobst mätband alternativt, men mindre tillförlitligt, med måttband

Handsvullnad

"Figure of eight" metod för att mäta handödem

Använd ett smalt standardmåttband och helst samma vid varje mättillfälle.

Utgångsställning: Placera armbågen mot bordet med pronerad underarm. Handleden i neutral position i deviation, flexion och extension. Fingrarna vilar i adduktion.

1. Lägg änden på måttbandet distalt, dorsalt på caput ulnae.
2. Dra måttbandet volart på handleden mot distala radialis styloiden.
3. Fortsätt diagonalt över handryggen.

4. Runda MCP-leden dig V och fortsätt volart. Lägg den proximala kanten på måttbandet vid distala böjvecket mellan MCP-lederna dig V och II.

5. Dra måttbandet runt MCP II och diagonalt över handryggen tillbaka till startpunkten.
6. Lägg måttbandet mot det distala hörnet av måttbandet vid startpunkten och läs av i mm.

Källa: <https://plus.rjl.se/index.jsf?childId=9574&nodeId=31387&nodeType=12>

Instruktion för mätning av handstorlek med Volymeter

Fri översättning från den engelska manual som bifogades av leverantören.

Utrustning: Volymeter, tillbringare och ett mätrör som rymmer 500 ml.

1. Mätningen ska utföras med patienten stående.
2. Placera Volymetern på samma nivå varje gång. Placera tillbringaren under avrinningspipen.
3. Fyll Volymetern med rumstempererat vatten tills det börjar rinna ut i avrinningspipen.
4. Överflödigt vatten som hamnat i tillbringaren hålls ut.
5. Ta av alla smycken och kläder på handen och underarmen som ska mätas.
6. Sänk sakta ner handen med handflatan mot dig och tummen mot avrinningspipen.
7. (Notera eventuella avvikelser om patientens tillstånd kräver det, så att mätningen görs på samma sätt varje gång.)
8. Håll handen så vertikalt som möjligt och undvik kontakt med sidorna i volymetern. Sänk ner tills den tvärgående staven når vecket mellan långfingret och ringfingret.
9. Håll kvar handen tills vattnet runnit färdigt.
10. Håll vattnet i tillbringaren i mätröret och läs av värdet, ett streck per 5 ml. Blir mätröret fullt behöver man tömma mätröret efter 500 ml och sedan summera vattenmängden.

Felmarginalen är 1 %.

Alternativ manual:

Från arbetsterapin Hand- och Plastikkirurgiska kliniken i Linköping.

1. Placering av Volymetern som ovan.
2. Tillbringaren placeras på en våg.
3. Nollställ vågen så att tillbringarens egen vikt räknas bort automatiskt.
4. Instruera patienten och genomför mätningen på samma sätt som ovan.
5. Väg den mängd vatten som runnit ut i tillbringaren. 1 g = 1 ml.

Felmarginalen är 1 %.

Referenser:

Clinical Assessment Recommendations 2nd ed 1992. Chicago: American Society of Hand Therapists

Villeco JP, Mackin EJ, Hunter JM. Edema: Therapist's management. In: Hunter, Mackin, & Callahan, eds. (2002) Rehabilitation of the hand and upper extremity 5th ed. Mosby inc.

Datum	Ändring	Utförd av
2021-05	Temagrupp Hand	Ulrika Fröberg och Eva Svensson

